

İlham Əliyevin növbəti qlobal layihəsi

**Şərqi Zəngəzur Naxçıvanla birləşir,
Ermənistan isə ona verilən daha bir şansı
itirərək geostrateji proseslərdən kənar qalır**

Bu gün Azərbaycan beynəlxalq miqyaslı transmilli layihələrin reallaşmasında da aktiv rol oynayır. Prezident İlham Əliyevin qlobal təşəbbüsləri ilə ölkəmiz Avropa ilə Asiya arasında ticarət körpüləri yaradır. "Şərqi-Qərb", "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərinin fəal aktorlarından biri kimi Azərbaycan üzərinə düşən bütün öhdəlikləri yerinə yetirir və bu proseslərə mühüm töhfə verir.

Oktyabrın 6-da isə Azərbaycan daha bir geoiqtisadi layihənin gerçəkləşdirilməsi istiqamətində mühüm addım atdı. Zəngilan rayonunun Ağbənd qəsəbəsi yaxınlığında "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə İran İslam Respublikası Hökuməti arasında İran İslam Respublikasının ərazisindən keçməklə Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında yeni kommunikasiya bağlantılarının yaradılması haqqında Anlaşma Memorandumu" çərçivəsində avtomobil körpüsü və sərhəd-gömrük infrastrukturunun inşası, ərazidə sahilbərkitmə tədbirləri layihələrinin təmələqoyma mərasimi keçirildi və tikinti işlərinə başlanıldı. Bəlli oldu ki, yeni layihəyə əsasən 7 gediş-gəliş xətti olacaq buraxılış məntəqəsi, eləcə də avtomobil körpüsü gündəlik ən azı 1100 yük-nəqliyyat (ixrac, idxal və tranzit malları) vasitələrini qəbul etmək imkanına malik olacaq.

Öncə onu vurğulayaq ki, bu layihə ilə bağlı hələ ötən il iki ölkə

arasında razılıq əldə edilmişdi. Anlaşma Memorandumu 2022-ci ilin mart ayının 11-də imzalanmışdı. Bu, ilk növbədə Azərbaycanın geostrateji müstəvidə yeni qələbəsi, tarixi əhəmiyyətə malik hadisə kimi qiymətləndirilmişdi. Sentyabrın 21-də isə Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu ərazisində İranla dövlət sərhədində inşa olunacaq Ağbənd avtomobil yolu körpüsünün təmələqoyma mərasimi keçirilmişdi. Həmin zaman bildirilmişdi ki, uzunluğu 112 kilometr olan Horadiz-Cəbrayıl-Zəngilan-Ağbənd avtomobil yolunu İran İslam Respublikasının avtomobil yolları şəbəkəsi ilə Araz çayı üzərindən birləşdirəcək körpünün uzunluğu 216 metr, eni isə 24,5 metr olmaqla layihələndirilib. Körpüdə hər istiqamətdə 2 nəqliyyat vasitəsi və piyadalar üçün 1 hərəkət zolağı nəzərdə tutulub. Həmçinin burada hər iki ölkənin ərazisində gündə 500 ədəd giriş və 500 ədəd çıxış olmaqla, ən azı 1000 ədəd yük nəqliyyat vasitəsini qəbul edə biləcək dövlət sərhədindən buraxılış məntəqəsinin tikintisi də planlaşdırılır.

Oktyabrın 6-da həmçinin Azərbaycanla İran arasında qonşu ölkənin ərazisindən keçməklə Şərqi Zəngəzurla Naxçıvan arasında yeni dəmir yolu xəttinin çəkilməsi ilə bağlı da sənədlər imzalanıb. Bakıda Baş nazirin müavini, Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikası arasında iqtisadi, ticarət və humanitar sa-

hələrdə əməkdaşlıq üzrə Dövlət Komissiyasının həmsədri Şahin Mustafayev ilə İran İslam Respublikasının yol və şəhərsalma naziri, komissiyanın İran tərəfdən həmsədri Mehrdad Bəzrpaş arasında görüş zamanı iki mühüm sənədə - İran İslam Respublikasının ərazisindən keçməklə Azərbaycan Respublikasının Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında yeni dəmir yolu xəttinin və dəmir yolu körpülərinin tikintisi haqqında Niyyət Protokolu və Azərbaycan-İran dövlət sərhədində Ağbənd (Azərbaycan Respublikası) - Kələlə (İran İslam Respublikası) dövlət sərhədinin buraxılış məntəqələrində Araz çayı üzərində avtomobil sərhəd körpüsünün və piyada keçidinin tikintisinə dair Birgə İşçi Qrupun həmsədrələrinin görüşünün Protokoluna imza atılıb.

Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan və İran Avrasiya üçün yeni ticarət körpüləri yaradır. Məğlub Ermənistan isə bu geostrateji layihədən kənar qalır. Çünki İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra bu ölkə 10 noyabr Bəyənətində nəzərdə tutulan öhdəliyini - Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı proseslərin heç birini reallaşdırmadı. Azərbaycan dəmir və avtomobil yollarını inşa etdi və bir daha göstərdi ki, öhdəliklərə sadıqdır.

Bu dəhliz Azərbaycanın Şərqi Zəngəzur bölgəsi ilə Naxçıvanın əlaqələrini bərpa edəcəkdə. Ancaq Ermənistan rəhbərliyi elə zənn edirdi ki, belə bir kommunikasiya yalnız onun ərazisindən və onun icazəsi ilə yaradıla bilər. Ermənistan bu amili Azərbaycana qarşı təsir vasitəsi kimi istifadə etməyi, özündən asılı vəziyyətdə

saxlamağı planlaşdırmışdı. İndi bütün bu cəhdlərin sabun köpüyü olduğunu aydın görən Ermənistan bir daha əsaslı şəkildə düşünməlidir - buna dəyərdimi?

Qalib Ali Baş Komandan kimi İlham Əliyev bir daha Ermənistanı göstərdi ki, hər zaman sözünü deyir və onu həyata keçirir. İndi Ermənistan növbəti dəfə şansını itirmiş oldu.

Yeni layihə böyük iqtisadi dividendlər gətirməklə yanaşı, həm də Naxçıvan MR-in blokadan çıxmasında, muxtar respublikanın Azərbaycanın əsas hissəsi ilə etibarlı və davamlı bağlantısının yaradılmasında mühüm rol oynayacaq.

Yeni iqtisadi layihənin gerçəkləşməsi tarixi hadisədir, Azərbaycan diplomatiyasının növbəti qələbəsidir. Bu, ölkəmizin iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayacaq.

İran ərazisi vasitəsilə Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu ilə Naxçıvan arasında yeni kommunikasiya bağlantılarının yaradılması regionun nəqliyyat-kommunikasiya xəritəsində strateji dəyişikliklərə səbəb olacaq. "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin bir qolu olacaq yeni nəqliyyat yolunun işə salınması istiqamətində çox mühüm addımlar atılır və bu, həm "Şərqi-Qərb", həm də "Şimal-Cənub" istiqamətlərində əməkdaşlıq üçün əlverişli zəmin yaradacaq.

Baş nazirin müavini Şahin Mustafayev Zəngilanda jurnalistlərə açıqlamasında sözügedən layihələrlə bağlı məlumat verərək bildirib ki, Zəngilanın Ağbənd qəsəbəsi yaxınlığında və Naxçıvan ərazisində tikiləcək körpülər vasitəsilə İran ərazisindən keçməklə bağlantı yaradılacaq. Qarşılıqlı razılaşma əldə olunub, körpünün layihəsi hazırlanıb. Bundan başqa, Araz çayı sahilinin bərpası işləri də aparılıb və çay əvvəlki məcrasına qaytarılıb. Eyni zamanda gömrük keçid məntəqəsi infrastrukturunun da yaradılması nəzərdə tutulur. Ağbənd avtomobil yolu ilə gündəlik 1100 avtomobilin, 30 avtobusun, 15 min insanın sərhəddən keçidi təmin olunacaq. Bu yol tranzit yüklərin daşınmasına da xidmət edəcək. Həm Azərbaycan, həm İran, həm də region üçün əhəmiyyətli olacaq. Bu yol Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu üçün zəruri infrastrukturdur. Bunun nəticəsində bölgə logistik mərkəzə çevriləcək. Ərazidə avtomobil yolu ilə yanaşı, dəmir yolu körpüsünün də tikintisi nəzərdə tutulub. Bütün infrastruktur bir il ərzində reallaşdırılacaq.

Bir sözlə, Azərbaycan daha bir mühüm geostrateji layihə ilə bir daha Avrasiyanın həm də nəqliyyat-tranzit mərkəzlərindən birinə çevrildiyini təsdiqləyir. Bütün bu layihələr Şərqi Zəngəzurun tezliklə hərtərəfli tərəqqisinə real zəmin yaradacaq.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"